

**ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERÉTŐL**

8901 Zalaegerszeg, Kossuth L. u. 17-19. Telefon: 92/502-106, fax: 92/502-101
e-mail: mayor@zalaegerszeg.hu

.....napirendi pont

ELŐTERJESZTÉS

*Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése
2016. december 15-i ülésére*

Tárgy: Tájékoztató Zalaegerszeg város környezetvédelmi programjának végrehajtásáról, valamint a 2017. évi Cselekvési terv meghatározása

Előterjesztő: Balaicz Zoltán polgármester

Készítette: Műszaki Osztály
Tánczos Zsolt környezetvédelmi szakreferens

Tárgyalta: Műszaki Bizottság
Gazdasági Bizottság
Szociális, Lakás és Egészségügyi Bizottság

Törvényességi és tartalmi, formai szempontból ellenőrizte: Önkormányzati Osztály

Tisztelt Közgyűlés!

A környezetvédelmi feladatok legalapvetőbb törvényi szintű összefoglalását a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. (továbbiakban: környezetvédelmi törvény) tartalmazza. A környezetvédelmi törvény 46. §-a alapján az önkormányzatok a környezet védelme érdekében környezetvédelmi programot készítenek, melyet a közgyűlés hagy jóvá. Az önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását.

A fent leírtak érdekében Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése 139/2011. számú határozatával 2011. június 23-i ülésén elfogadta a Progressio Mérnöki Iroda Kft. által elkészített (2011-2016) Települési Környezetvédelmi Programot. Az elfogadó határozat szerint évente el kell készíteni a következő év Cselekvési tervét, illetőleg környezetvédelmi törvény alapján értékelési és felülvizsgálati kötelezettséget írt elő a Programban megfogalmazott és végrehajtott feladatokra vonatkozóan.

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata kiemelten fontos feladatának tekinti a város környezeti állapotának megőrzését, javítását, a civilizációs fejlődés káros hatásainak megelőzését és mérséklését, a környezettudatos szemléletformálás és közösségi szerepvállalás elősegítését. Az Önkormányzat környezetvédelmi célkitűzéseit, a város fenntartható módon történő működtetésének megvalósításával szeretné elérni.

Zalaegerszeg város vezetése felismerte a helyi környezetvédelemmel kapcsolatos felelősségét, és komoly elszántsággal, széleskörű, szoros együttműködéssel kívánja megvalósítani a település környezeti állapotának megőrzésével, fenntartható fejlődésével kapcsolatos feladatait. Hosszú távú, érdemleges eredmények elérése csak a helyi szervezetek, közösségek, illetve egyének bevonásával érhető el. Ennek megfelelően 2016-ban is megszervezésre kerültek a környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódó rendezvények, köztisztasági akciók, illetve a szakmai jellegű dokumentumok (Zöldfelületi Stratégia 2016-2020 és Környezetvédelmi Program 2017-2022) megalkotása során a lakosság véleményének figyelembe vétele.

Városunk nem csak alapelveket fogalmazott meg és célokat tűzött ki, hanem lehetőségeihez mérten tesz is azok megvalósítása érdekében. Ennek egyik eredménye, hogy Zalaegerszeg városa 2016-ban elnyerte a *Fenntartható városért díjat*. Ebben a pályázó városi önkormányzatnak azt kellett bizonyítania, hogy átfogó városfejlesztési stratégiája mentén, több kezdeményezése alapján a fenntartható jövő érdekében több fenntarthatósági elemet ötvöz tevékenységében. A gazdasági prosperitás, a társadalmi egyensúly, és az egészséges környezet (föld, levegő, hulladék, víz stb.) érdekében.

A 2016 év sikere volt még, hogy a környezetvédelem és a fenntarthatóság eszméjét szem előtt tartó Virágos Magyarországért Mozgalomban, a 2015 évi I. helyezést követően, 2016-ban elnyertük az *Év Települése* díjat.

Az elért eredményeink jelzik, hogy a megkezdett munkát tovább kell folytatni, figyelembe véve a város teherbíró képességét és a rendelkezésére álló anyagi lehetőségeket.

A fentiek figyelembe vételével elkészítettük a város 2016 év környezetvédelmi beszámolóját, valamint a 2017 évre vonatkozó Cselekvési tervét.

I. TÁRSADALMI CÉLOK

- I.1. Társadalom környezettudatos magatartásának fejlesztése**
- I.1.1 Környezettudatos nevelési módszerek elterjesztésének folytatása, fejlesztése
- I.1.2 Lakossági felvilágosító kampányok szervezése
- I.1.3 Természeti, környezeti és helyi értékek bemutatása
- I.1.4. Településszépítési programok lebonyolítása
- I.2. Központosított Környezetvédelmi adatgyűjtési rendszer kialakítása, nyilvánosság, társadalmi részvétel feltételeinek biztosítása**
- I. 2.1 Környezetvédelemmel, környezet egészségüggyel kapcsolatos adatok összegyűjtése, elemzése
- I. 2.2 Környezeti információs rendszer kiépítése
- I.3. Környezetvédelmi és szociális civil szektor, közösségek erősítése**
- I.3.1. Civil szervezetek, szakmai szervek, társadalom bevonása a döntéshozatalba
- I.3.2. Regionális, társulási programok
- I. 4. Környezet egészségügyi fejlesztések**
- I.4.1 Környezet egészségügy átfogó terveinek megvalósítása
- I.4.2. Allergén gyomnövények gyérítése

II. GAZDASÁGI CÉLOK

- II.1. Komplex hulladékgazdálkodási és szennyvíztisztítási technológia alkalmazása**
- II.1.1 Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fenntartása/fejlesztése
- II.1.2 Illegális lerakóhelyek felszámolása
- II.1.3 Szennyvízcsatornázás és szennyvíztelepi fejlesztés befejezése, szennyvíztisztítási rendszer üzemeltetése
- II.2. Közlekedésfejlesztés**
- II.2.1 Belvárosi rehabilitáció
- II.2.2. Kerékpárutak építése, fejlesztése
- II.2.3 Útburkolat felújítása, forgalomszervezés
- II.3. Fenntartható ökológikus vízgazdálkodás**
- II.3.1 Víz megtartása, ökológiai hasznosítása
- II.3.2 Vízellátás biztonságának növelése
- II.3.3 Fenntartható ivóvízkészlet gazdálkodás- ivóvízfelhasználás optimalizálása
- II.4. Okszerű tájgazdálkodás**
- II.4.1 Fenntartható erdőgazdálkodás
- II.4.2 Fenntartható vadgazdálkodás
- II.4.3 Fenntartható mezőgazdaság, biogazdálkodás segítése
- II.5. Energiahatékonyság és megújuló energiaforrások hasznosítása**
- II.5.1 Energiahatékonyság növelése — energiatakarékosság ösztönzése
- II.5.2 Alternatív energiaforrások
- II.5.3 Alternatív üzemanyagok használata

III. KÖRNYEZETI CÉLOK

- III.1. Környezeti elemek védelme**
- III.1.1 Föld védelme
- III.1.2 Víz védelme
- III.1.3 Levegő védelme
- III.1.4 Élővilág védelme
- III.2. Tájvédelem**
- III.2.1 Komplex táj- és tájképvédelem
- III.2.2 Épített környezet védelme
- III.2.3 Zöldterületek fenntartása, védelme, fejlesztése
- III.2.4 Természeti területek, védett értékek és területek megóvása, fejlesztése
- III.3. Területek rehabilitációja**
- III.3.1 Barnamezős beruházások támogatása
- III.3.2 Szennyezett területek rehabilitációja

1. ábra: A fenntartható fejlődést biztosító, „ÖKOVÁROSSÁ” válás feltételeit megalapozó környezetvédelmi céltrendszer

Jelen dokumentum szerkezeti felépítése az 1. számú ábra alapján készült, amelynek alapja a Környezetvédelmi Program (2011-2016) *Célkitűzésekhez rendelt programok* táblázata.

I. TÁRSADALMI CÉLOK

I.1 Társadalom környezettudatos magatartásának fejlesztése

I.1.1 Környezettudatos nevelési módszerek elterjesztésének folytatása, fejlesztése

Jeles Napok

A környezetvédelemhez, fenntartható fejlődéshez, környezeti tudatformáláshoz kapcsolódó nevezetes dátumokhoz (Föld, Víz, Madarak és fák, Biológiai sokszínűség, Állatok világnapja...) kapcsolódóan a 2016. évre is kidolgozásra került az eseménynaptár. Ezt követően az oktatási intézmények különböző helyszíneken, a nevezetes alkalomhoz kapcsolódó változatos programokkal, hívják fel az óvodások és diákok figyelmét a környezetvédelem fontosságára, valamint a Jeles Napok üzenetére.

2016-os eseménynaptár

dátum	esemény	szervező óvoda	szervező általános iskola	szervező középiskola
március 22.	Víz világnapja	Belvárosi I. számú Óvoda	Öveges József és Landorhegyi Általános Iskola	
április 22.	Föld napja	Kodály utcai Tagóvoda		Kölcsey Ferenc Gimnázium
május 10.	Madarak és fák napja	Zalaegerszegi Belvárosi II. számú Óvoda	Ady Endre Általános Iskola és Gimnázium	Deák Ferenc Szakközépiskola
június 5.	Környezetvédelmi Világnap			Kölcsey Ferenc Gimnázium
szeptember 16.	ÖKO nap		Zalaegerszegi Belvárosi Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola	
október 4.	Állatok világnapja	Csillagközi Óvoda	Eötvös József és Liszt Ferenc Általános Iskola	Báthory István Szakközép Iskola

A rendezvényeken a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelő változatos programokkal (vetélkedők, előadások, kirándulások, rajz és fénykép pályázatok, madáretető készítés, szemétszedés, növényültetés...) hívják fel a figyelmet a környezetvédelem fontosságára és a környezeti elemek védelmére. A táblázatban szereplő intézmények legtöbb esetben házigazdák voltak, az általuk szervezett rendezvényre a város többi

oktatási intézménye is meghívást kapott. A környezeti nevelés ezen szinterein kiemelt szempontként jelennek meg az alábbi alapelvek:

- Természeti és társadalmi környezethez fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Figyelem felhívása a természet értékeire, szépségeire.
- Gyermek érzékenyítése a környezeti problémák iránt.
- Természet sokszínűségének megismertetése, a változások közös felfedezése.
- Környezettudatos életvitel kialakítása.

Zalaegerszegi Belvárosi Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola ötödik alkalommal szervezte meg az **ÖKO nap** elnevezésű rendezvényt, melynek programjain a város óvodáiból és iskoláiból több mint 1500-an vettek részt. Az akcióban játékos formában ismerkedhettek meg a természetvédelem, a környezetvédelem és a környezettudatos gondolkodás fontosságával és elemeivel.

Zöld óvodák

Már óvodáskorban megkezdődik a gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodva a környezettudatos életmódra nevelés, amely remélhetőleg a gyerekekben tovább erősödve végigkíséri életük folyamán. Ennek egyik hatékony módja a zöld óvoda program. A zöld óvoda olyan intézmény, ahol mindenki tisztában van a fenntarthatóság gondolatával. Szellemisségében a környezeti nevelés alapján működik, a helyi nevelési program a környezeti nevelésre épít. A gyerekek nevelése életkorhoz igazodó, tevékenységközpontú módszerekkel zajlik (sok-sok játékos tevékenység, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása stb.). Zöld óvoda programban jelenleg a Mikes utcai, a Szent László utcai, az Úrhajós úti és a Landorhegyi óvoda vesz részt.

Ökoiskolák

Az illetékes minisztériumok közös pályázatán az iskoláknak minden tanévben lehetőségük van az ökoiskola cím elnyerésére. Az ökoiskolákban nem csak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén; az iskola működtetése terén éppúgy, mint a gyerekek étkeztetése vagy a táborok szervezése során. Az iskolai munkához több szálon kapcsolódik a helyi közösség. A helyi környezeti értékek és gondok részét képezik az iskola pedagógiai munkájának, a helyi pedagógiai programba beágyazottan.

Zalaegerszegen az alábbi intézmények rendelkeznek ökoiskola címmel:

- Zalaegerszegi Ady Endre Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény,
- Béke ligeti Általános Iskola,
- Öveges József Általános Iskola,
- Zalaegerszegi Belvárosi Magyar- Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola,
- Kölcsey Ferenc Gimnázium,
- Ganz Ábrahám és Munkácsy Mihály Szakközépiskola és Szakiskola,

2017-ban törekedni kell arra, hogy még több intézmény kapcsolódjon be az ökoiskola és zöld óvoda programba.

Parkerdei tanösvény

A környezeti nevelési céllal létrehozott tanösvény szakszerű fenntartása 2016. évben is megtörtént (sajnos a tájékoztató táblákat rendszeresen megrongálják). **2017-ben törekedni kell a tanösvény, valamint a Parkerdő egyéb területeinek környezeti nevelésre történő programjainak bővítésére. Ez jelenleg alkalmoszerű az oktatási intézmények részéről.**

Az oktatási intézményekhez kötött környezeti nevelés és szemléletformálás alapjai kialakításra kerültek, a megkezdett munkát 2017-ban is folytatni kell. A jövőben az alábbi programokkal, kezdeményezésekkel tovább színesíthetők a környezeti nevelés szinterei:

- Nyílt napok szervezése (Zala- Depo Kft., Városgazdálkodási Kft., Zalavíz Zrt. telephelyein).
- Városgazdálkodási Kft.-vel együttműködve intézmények bevonása a településrészi virág- és faültetésekbe.

- Ingyenes szaktanácsadás biztosítása Városgazdálkodási Kft. bevonásával a zöldfelületek fejlesztése, fenntartása kapcsán.
- Erdei Iskola (botfai Hűvös kastély) rendezvényeinek népszerűsítése.
- Aktívabb részvétel a Virágos Zalaegerszegért mozgalomban.
- Kiskertek kialakításához évelő növények, tőzeg biztosítása.
- Komposztáló edények kihelyezése.

1.1.2 Lakossági felvilágosító kampányok szervezése

- *Hulladék Akadémia.* Az interaktív kiállítás célja volt, hogy minél több emberhez eljuttassa a környezettudatosság elméleti és gyakorlati lépéseit, ezáltal bemutassa, hogyan csökkentjük hazánk ökológiai lábnyomát. Az ingyenes tárlat játékos és interaktív megoldásokkal, különleges tárlatvezetéssel várta a látogatókat. Az ingyenes vándorkiállítás Budapesten, Hajdúnánásra, Debrecenbe, Zalaegerszegre, Kecskemétre és Pécsre látogatott el. Zalaegerszegi állomásán rekord számú előjegyzés történt, közel 1100-an jelentkeztek be online felületről.
- *Európai Mobilitási hét (autómentes nap)* keretében színes programokkal (kerékpáros felvonulás, elektromos kerékpár kipróbálás, kerékpáros ügyességi és KRESZ verseny...) mutattuk be, hogy az autón kívül milyen alternatív közlekedési módok vannak, melyeket aktívan ki is próbálhattak a résztvevők.

2017. évben is cél, hogy a résztvevők széles körét vonjuk be a környezeti nevelésbe, illetve bővíteni kell a pályázati forrásból megvalósítható rendezvényeket.

1.1.3 Természeti, környezeti és helyi értékek bemutatása

Dr. Illyés Zoltán biológus (botfai Erdei Iskola) rendszeresen tartott környezeti neveléssel, természetvédelemmel kapcsolatosan túrákat (kockás liliom, orhidea), közösségi akciókat (aranyoslapi „békamentő”, denevér megfigyelések) és bemutatókat (védett értékek, Válicka élővilága). Szintén Dr. Illyés Zoltán vezetésével az óvodások és iskolások madáretetőket készítettek, melyek a város oktatási intézményeibe kerületek kihelyezésre. Ezt követően az óvodások, a tanulók és a pedagógusok aktívan vehetnek részt a madármegfigyelésekben, illetve a madárgyűrzések folyamatában. Megépítésre került továbbá egy mobil madáröppde is, melyben a sérült madarakat lehet felnevelni, illetve ismeretterjesztés céljából is könnyen szállíthatók a madarak. **A jövőben törekedni kell az oktatási intézmények és a lakosság minél szélesebb körű bevonására a természeti, környezeti és helyi értékek bemutatására.**

Az Önkormányzat korábban elkészítette a *természeti értékek kezelési tervét*, amelynek végrehajtása folyamatos. A védett természeti értékek kezelése vonatkozásában 2016. évre az alábbi kiemelt feladatok elvégzése valósult meg:

- Olai temetőben lévő hárs: koronabiztosítás kiépítése, odútisztítás és befedés, csurgalékvíz elvezetés.
- Megszűnt olai vasútállomásnál lévő hársfák: száraz ágak eltávolítása, odútisztítás, illetve a faszemek kezelése.
- Bozsoki és a Szabadság út keleti oldalán lévő gömbkőrös fasor: száraz ágak eltávolítása, odútisztítás, faszemek kezelése, illetve a kiszáradt fák pótlása.
- Baross liget: száraz ágak eltávolítása (I. Nemzetközi Légi Favágó- és Faápoló Bajnokság keretében zajlott).

A kezelési terv folyamatos végrehajtásával a védett értékek hosszú távú megőrzése és védelme az Önkormányzat hosszú távú célja.

A helyi jelentőségű természeti értékek védelmét a Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének 32/2001. (X. 26.) önkormányzati rendelete szabályozza. Jelenleg 18 természeti értékre vonatkozik a helyi védettség, melyek jelölésére tájékoztató táblák vannak kihelyezve. Sajnos a táblák nagy része meg van rongálva, ezek cseréjét a Környezetvédelmi Alapból valósítjuk meg. Ebben az évben megtörtént a táblák állapotának felmérése. Jelenleg egy új, városképbe illő, rongálásnak és az időjárásnak jobban ellenálló tájékoztatók megterveztetése zajlik.

A Soproni Egyetem elkészítette a város fakataszterét, melyben felmérésre került a város faállománya (egyedek egészségi állapota, koordinátái, illetve egyéb ismertetőjegyei). Az összegyűjtött, faegyedet jellemző adatok hozzáférhetőek az INVATER térinformatikai rendszerben.

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város helyi védett értékei

Védett terület/objektum	Védett érték
Csácsi Arborétum	Franciaperjés dombvidéki rétek, bükkösök, gyertyános tölgyek, bokorfüzesek, égerligetek, tájidegen fenyvesek, folyóvizek, állóvizek, más védett növényfajok Az erdő a zalai erdőtársulások jellemző, fajban gazdag képviselője.
Deák téri park	Dendrológiai értékek, idős, hatalmas fák, melyek a vegetációs időszakban jelentős esztétikai értéket képviselnek: döntően juharlevelű platán.
Platánsorok (Platán sor, Landorhegyi, Zrínyi és Bíró Márton utca)	Urbánus környezetben esztétikai céllal telepített, az út mellett álló hatalmas platánok.
Baross liget	Dendrológiai értékek, idős, hatalmas fák, melyek a vegetációs időszakban jelentős esztétikai értéket képviselnek: döntően juharlevelű platán.
Göcsej-Palatinus Étterem és Panzió kertje	A kert területén található dendrológiai értékek, hatalmas, idős fák, melyek a vegetációs időszakban jelentős esztétikai értéket képviselnek.
Szenterzsébethgyi gesztenyefa	A jelentős botanikai értéket képviselő, idős 450 éves gesztenyefa 2013-ban a lakosság a város fájának választotta Az országos <i>Év fája</i> verseny 5. helyezetteje.
Olai temetőben lévő hársfa	A jelentős botanikai értéket képviselő, idős hársfa, mely 2015-ben az országos <i>Év fája</i> versenybe lett benevezve.
Megszűnt olai vasútállomásnál lévő hársfák	A jelentős botanikai értéket képviselő, idős hársfák.
Botfai vadgesztenyesor	A jelentős botanikai értéket képviselő, idős vadgesztenyefák.
Azáleás völgy	Arborétum jellegű, telepített dendrológiai értékek.
20145 hrsz.-ú ingatlanon lévő hársfa	Idős korával jelentős botanikai és esztétikai értéket képviselő hársfa.
Parkerdő	Változatos erdei élőhely, kialakított dendrológiai gyűjtemény.
Pálosfai-patak völgye	Változatos erdei élőhelyen, természetközeli állapotok.
Bozsoki-domb	Természetközeli állapotok, értékes növény- és állatvilág.
Bozsoki és Szabadság u. K-i oldalán lévő gömbkőrís fasor	Településrész egységes utcaképet biztosítja, jelentős esztétikai érték.
Andráshida utca 33/A. szám alatti, 7288/13 hrsz.-ú ingatlan parkja	Park esztétikai állapotának és az összefüggő zöldterületnek a megőrzése a védetté nyilvánítás célja.
Zalaegerszeg, Kossuth Lajos u. 3. sz. alatti hársfa	Idős korával jelentős botanikai és esztétikai értéket képviselő hársfa.
Batthyányi u. 2. sz. alatti Göcseji Múzeum előtt álló juharlevelű platánfa	A védelem célja az idős juharlevelű platán hosszútávú védelme, mely idős korával jelentős botanikai és esztétikai értéket képvisel.

I.1.4 Településszépítési programok lebonyolítása

2016-ben az alábbi településszépítési programok kerültek lebonyolításra:

- Társasházaknak virágföld és élő növények biztosítása a lakókörnyezetük megszerzéséhez.
- Városgazdálkodási Kft. a társasházak részére üzemanyagot (fünyírók üzemeltetéséhez) és eszközöket biztosít abban az esetben, amikor a rendeletben előírtaknál nagyobb zöldfelületet (közterület) gondolnak.

- Községek (egyesületek, civil szervezetek, lakóközösségek) bevonása az illegális hulladéklerakások felszámolásában.
- *Virágos Zalaegerszegért* mozgalom, melynek célja a kulturált, környezetbarát, vendégváro településkép kialakításának elősegítése, a környezetszépítésre való motiváció kialakítása. A pályázat kiterjed a lakóépületek környezeti gondozottságának növelésére, az ablakok, balkonok, erkélyek díszítésére, valamint a kereskedelmi egységek környezetszépítésének ösztönzésére. A programhoz kapcsolódik, hogy 1994-től minden évben részt veszünk a *Virágos Magyarországért* mozgalomban. 2015-ben az 50.000 fő fölötti települések kategóriában I. helyen végeztünk, 2016-ban pedig az *Év Települése* díjat kaptuk meg.
- *Diákönkormányzat* bevonásával évelő növények kiültetésére került sor a Dísz téren.
- *Kampusz területén* a helyi nyugdíjas közösség bevonásával évelő növények ültetés valósult meg.
- *Legszebb konyhakertek* program.
- *TeTedd!* köztisztasági akció. Az Önkormányzat, a Városgazdálkodási Kft., a Zala-Depo Kft. és a LÉSZ Kft. összefogásával idén másodszor jött létre a *TeTedd!* elnevezésű köztisztasági rendezvény. A Bóbita játszótéren és annak környezetében tartott kezdeményezésen több mint 250-en vettek részt (lakosság, iskolák, civil szervezetek, önkormányzati képviselők, közigazgatás dolgozói, fogyatékkal élők, idősek). A megmozdulás keretében a környéken összeszedésre került a „szemét” (Liszt és az Eötvös Általános Iskolák diákjainak bevonásával), illetve a résztvevők lefestették a Bóbita játszótér kerítését és növényeket ültettek. Idei év különlegessége volt, hogy a rendezvénynek lettek támogatói:
 - GE vállalta, hogy játszóeszközt helyez ki (rugós hinta), lefesti a padokat és 40 növényt ültet a játszótéren.
 - VG Kft. ingyen biztosította a beültetésre kerülő növényeket, szakembereket és szerszámokat.
 - LÉSZ Kft. vállalta, hogy az akció keretében lefestésre nem kerülő kerítésszakaszt munkadíj felszámolása nélkül lefesti.
- *TeSzedd!* önkéntesen a tiszta Magyarországért országos akció.

2016-ban is színes programokkal sikerült bevonni a város lakosságát (óvodás kortól a nyugdíjasokig, fogyatékkal élőket) a környezetük megszépítésben és a tudatformáló kampányokba. A lakosság aktív részvételével nem csak megszépült a város, hanem ezáltal az itt élők jobban magukénak is érzik a környezetüket. **A programok továbbvitele 2017. évben is tervezett, hiszen az elmúlt évek sikereire való tekintettel a megkezdett akciókat folytatni kell, az új programokat pedig rendszeressé kell tenni.**

I.2. Környezetvédelmi adatgyűjtési rendszer kialakítása nyilvánosság, társadalmi részvétel feltételeinek biztosítása

Zalaegerszeg Város Önkormányzata lehetőségeihez mérten jelentős erőfeszítéseket tesz a környezetvédelemért és a környezettudatos gondolkodás kialakításáért. Fontos, hogy a megtett intézkedéseket, az elért eredményeket és a kitűzött célokat a lakosság minél szélesebb körben megismerje. Ennek érdekében a *Zalaegerszeg.hu* portálon található környezetvédelmi felületre feltöltésre kerültek a vonatkozó helyi rendeletek, előterjesztések és tanulmányok. Lakosság médián keresztül (web oldal, újság, televízió, rádió) történő tájékoztatása egész évben folyamatos volt.

2017-ben cél az oldal folyamatos frissítése, illetve a környezetvédelemhez kapcsolódó események népszerűsítése, bemutatása.

I.3. Környezetvédelmi és szociális civil szektor, közösségek erősítése

A civil szervezetek, diákönkormányzat, illetve a lakosság bevonása a jelenleg készülő Környezetvédelmi Program (2017-2022) és a Zöldfelületi Stratégia (2016-2020) megalkotása kapcsán, illetve a lakosság aktív részvétele a köztisztasági akciókban és a környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódó rendezvényeken (lásd I.1. fejezet).

I.4. Környezet egészségügyi fejlesztések

A környezet- egészségügy célja a lakosság egészségét megőrző környezet kialakítása és fenntartása. A feladat azonban rendkívül összetett, széles körű, sokrétű, ezért Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése 2007-ben elfogadta a város Egészségtervét, amelynek felülvizsgálata 2010-ben megtörtént. Az elfogadott Egészségterv célja, hogy Zalaegerszeg város lakosai életfeltételeinek, életminőségének, s ezen keresztül az itt élő emberek egészségi állapotának javítása az élet minőségét befolyásoló tényezők változtatásán keresztül. A terv részletesen tartalmazza a vonatkozó célokat. A jövőben az egészségfejlesztési cselekvési terv programjait a felmerülő szükségleteknek, igényeknek megfelelően, a helyi lehetőségekhez, sajátosságokhoz igazítva tovább kell folytatni. A védekezést az Önkormányzati bel- és külterületi ingatlanokon, árkokban, útszegélyeken kaszálással, vegyszeres gyomirtással, a magántulajdonú ingatlanok esetében a parlagfű mentesítés elmaradása miatt felszólítás kiküldésével, bírság kiszabásával lehet megoldani. Az ezzel kapcsolatos részletes információkról a lakosságot tájékoztatni kell.

Környezet-egészségügyi feladat részeként a 2017. évben továbbra is folytatni kell a parlagfű elleni védekezést.

II. GAZDASÁGI CÉLOK

II.1. Komplex hulladékgazdálkodási és szennyvíztisztítási technológia alkalmazása

II.1.1 Komplex hulladékgazdálkodási rendszer fenntartása/fejlesztése

A város jól kiépített hulladékgyűjtési rendszerrel rendelkezik, mely során házhoz menő és gyűjtőszigetes hulladékgyűjtés is történik. A házhoz menő gyűjtés keretén belül kialakításra került a szelektív gyűjtés papírra, műanyagra, valamint a zöldhulladékra vonatkozóan. A települési hulladékkezelő rendszer keretén belül 146 hulladékgyűjtő szigetet ürit a Zala Depo Kft., ahol a papír, műanyag, fém és üveg frakciókat lehet szelektíven gyűjteni. A városban két hulladékudvar is található, ahol műanyag, papír, fém, üveg, elektronikai, veszélyes, építési és bontási, illetve zöldhulladékok átvételét biztosítja a közszolgáltató. A keletkező lim- lom és a lombohulladék lakosságtól történő rendszeres elszállítása szintén megoldott.

Az önkormányzati területeken keletkező növényi nyeresékek elszállítására a Városgazdálkodási Kft.-vel kötöttünk vállalkozási szerződést. A lágyszárú növényeket a ZALA-DEPO Kft. komposztálja, a faszárúak pedig (darálást követően) értékesítésre kerülnek.

Szelektíven gyűjtött hulladékok megoszlása

Hulladék (gyűjtési mód)	2014 kg	2015 kg	2016 (októberig) kg
Papír (sziget)	420280	405580	340740
Papír (zsákos)	64340	67240	69920
Műanyag (sziget)	187039	202900	177340
Műanyag (zsákos)	99180	127220	107500
Üveg (sziget+zsákos)	168590	210400	170140
Fém (sziget)	12760	13380	13380

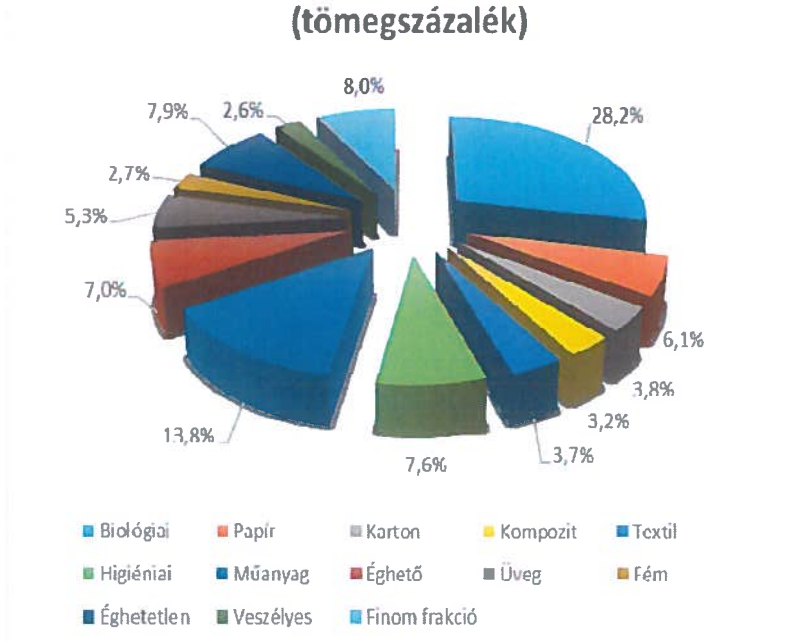
A Zalai Közszolgáltató Nonprofit Kft. - tekintettel arra, hogy hazánk hulladékgazdálkodásának egyik jelenlegi célja az üveg csomagolóanyagok terén a begyűjtés növelése és az Európai Unió elvárásainak való megfelelés - 2015 év őszén úgy döntött, hogy új szolgáltatás elemként kísérleti jelleggel bevezeti a már működő házhoz menő elkülönített csomagolási hulladék (papír, műanyag, fém) mintájára, a *házhöz menő öblösüveg csomagolási hulladék* gyűjtését Zalaegerszeg városban. Az első gyűjtésre 2015 októberében került sor. A gyűjtést a kezdetkor egy jól elkülöníthető, sűrűn lakott családi házas övezetben vezették be,

- befőtt üvegek, lekváros üvegek, kávé üvegek;
- bébiételes üvegek.

2015 októberében begyűjtött öblösüveg mennyisége 340 kg volt (31 gyűjtési hely), mely 2016 júliusára 1.710 kg-ra (190 gyűjtési hely) növekedett.

A Zala-Depo Kft. tájékoztatása alapján a szelektíven gyűjtött műanyag 82%, a papír 97%, a fém hulladék pedig 91% tisztaságú. A biológiailag lebomló zöldhulladékok 100%, a leválasztott papír 93%, a leválasztott műanyag 98%, a leválasztott fémhulladék hasznosítási aránya pedig 100%. A 2016 októberéig 680 m³ karácsonyfa, 950 m³ lom, 950 m³ őszi zöldhulladék és 60 m³ nyesedék került elszállításra.

**Települési szilárd hulladék összetétele
(tömegszázalék)**

A hulladéklerakó telítődése miatt fejlesztési célok között szerepel a meglévő búslakpusztai hulladéklerakó bővítése. A telep (III. medence) bővítésének célja a 0182/17 és a 0182/10 hrsz-ú területeken nem veszélyes hulladékok elhelyezése. A tervezett lerakó területe 42.000 m², befogadó kapacitása pedig 485.000 m³. A szükséges hatósági engedélyek rendelkezésre állnak, jelenleg a kisajátítási eljárás van folyamatban. **Jelenleg előkészítés alatt van egy válogatómű kialakításának terve. A berendezés a vegyes hulladékot válogatná szét, csökkentve ezáltal a lerakásra kerülő hulladék mennyiségét.**

II.1.2. Illegális lerakóhelyek felszámolása

Az illegális hulladéklerakók felszámolása folyamatos. 2016 októberéig összesen (önkormányzati területről) 530 m³ illegális hulladék elbánása történt meg. *Közterületek* esetében elsősorban a szelektív gyűjtőszigetek környezetében alakulnak ki ilyen jellegű problémák, melyeket a ZALA-DEPO Kft. számolt fel a velük kötött szerződés alapján. Lakosság és civil szervezetek bevonásával is számos önkormányzati területen (Kertváros, Csács, Bozsok, Páterdomb...) található illegális lerakás került felszámolásra, az akciók keretében ingyen biztosítottuk a gyűjtőkonténert a résztvevők számára.

A TEXTRADE Kft. által a város több pontján kihelyezett *használtruha gyűjtőkonténerek* környezetében 2016 első félévében rendszeresen ruha hulladék jelenléte volt tapasztalható. A probléma megoldására felvettük a kapcsolatot a Kft. képviselőjével, melynek eredményeként sűrítették az ürítés gyakoriságát, illetve a konténerek oldalán található telefonszámon tett bejelentést követően a Kft. 24 órán belül elszállítják a konténer mellé rakott ruhákat. Az intézkedések hatására jelentősen csökkent az illegális hulladék mennyisége.

illetve a konténerek oldalán található telefonszámon tett bejelentést követően a Kft. 24 órán belül elszállítják a konténer mellé rakott ruhákat. Az intézkedések hatására jelentősen csökkent az illegális hulladék mennyisége.

A bozsoki gyűjtősziget környezete az utóbbi időben folyamatosan rendezetlen képet mutatott az illegális hulladéklerakások miatt. A sziget területe városunk keleti kapujában található, ezért az átutazó és a városunkba látogatók első benyomása itt alakul ki Zalaegerszegről. A rendezetlen viszonyok felszámolására több kísérletet tettünk (közterület felügyelők rendszeres járőrözése, tiltó tábla kihelyezése, heti konténerürítés), de megnyugtató megoldás nem született, ezért a sziget megszüntetése mellett döntöttünk. A településrészen a zsákos szelektív hulladékgyűjtés továbbra is biztosított maradt.

Magánterületeken megjelenő illegális hulladéklerakások esetében (elsősorban lakossági panaszbejelentéshez kötődően) hatósági eljárást kezdeményezünk a terület tulajdonosaival szemben, a hulladékok elszállítására.

2017-ben is cél, hogy folyamatos ellenőrzéssel megakadályozhatók legyenek az illegális lerakások kialakulása, a meglévő lerakásokat felszámolása, kapcsolódva a köztisztasági akciókhoz, a szemléletformálás előmozdításával egyidejűleg.

II.2. Közlekedésfejlesztés

A korábbi évekhez hasonlóan Zalaegerszegen a közlekedés okozta levegőt érő káros hatása, valamint a zajterhelés enyhítésére közlekedésszervezési intézkedések meghozatala szükséges. A közlekedésszervezési célok három programpont köré összpontosulnak:

- belvárosi rehabilitáció;
- kerékpárutak építése és fejlesztése,
- útburkolatok felújítása és forgalomszervezési megoldások alkalmazása.

A programpontok segítségével lehetőség nyílik a városon átmenő forgalom csökkentésére, az egyéni gépkocsi használat számának és úthosszának csökkentésére, vagyis a fenntartható közlekedés irányában történő elmozdulásra.

2015 novemberében a Városkutatás Kft. által készített I. ütem révén a hazai megyei jogú városok közül Zalaegerszegen készült el az első SUMP helyzetfeltárás, amely mutatta a város elkötelezettségét a környezetbarát közlekedési módok iránt, valamint az igényt az uniós források elérhetőségének hatékonyabbá tételére. 2016 júliusában a Mobilissimus Kft. elkészítette *Zalaegerszeg Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) II.* ütem dokumentumát. A SUMP II. ütemének kiindulópontja az I. ütemben elkészült helyzetértékelés volt, továbbá a célrendszerrel foglalkozó munkarészek, figyelembe véve az azóta eltelt időszak Zalaegerszeget érintő változásait, valamint a SUMP-ok készítésére vonatkozó iránymutatások hazai megszületését és evolúcióját. A II. ütem elkészítése révén vált teljes értékűvé Zalaegerszeg fenntartható városi mobilitási terve, nevezetesen a helyzetértékelés frissítésével, a cél- és eszközrendszer pontosításával, a projektek értékelésével és rangsorolásával, a megvalósítás előre vetítésével, valamint a kitűzött célok mérhetővé tételével. A mobilitási terv időtávja több szakaszra bontható. Rövidtávon a következő két évet vette figyelembe, középtávon a jelen uniós ciklus pénzügyi értelemben 2022-ig tartó fejlesztési lehetőségeit vette alapul, hosszabb távon pedig a 2022 utáni időszakra tekintett ki.

A Mobilitási Tervben az alábbi célok kerültek megfogalmazásra:

- A térségi közösségi közlekedési kapcsolatok erősítése a vasút szerepének növelésével.
- Zalaegerszeg bekapcsolása a gyorsforgalmi úthálózatba.
- A belváros komplex forgalomcsillapítása és a szükséges keretfeltételek biztosítása.
- Városon belüli tehermentesítő utak fejlesztése.
- Lakóterületek komplex forgalomcsillapítása.
- Városon belüli mobilitási kapcsolatok javítása.
- A helyi közösségi közlekedési hálózat újragondolása.
- A városi kerékpáros hálózat felülvizsgálata és a kerékpáros rendszer teljessé tétele.
- Városrészek közötti közúti kapcsolatok javítása.

- Vasútvonalak és főútvonalak elvágó hatásának mérséklése.
- Gazdasági területek hivatásforgalmi elérhetőségének javítása.
- A közösségi közlekedési szolgáltatások hálózati, menetrendi és tarifális integrációja.
- Térségi kerékpáros kapcsolatok kiépítése.
- Fenntartható, környezetbarát mobilitási rendszer.
- Szemléletformálás, mobilitástudatosság erősítése.
- Közösségi használaton alapuló közlekedési módok feltételeinek megteremtése.
- Minőségi közösségi közlekedési közszolgáltatás megteremtése, a járműpark megújítása.
- Alternatív üzemanyagok és hajtásrendszerek elterjedésének ösztönzése.
- Közlekedésbiztonság feltételeinek javítása.

A fenti célok az önkormányzat anyagi lehetőségeinek és a pályázati források függvényében valósulhatnak meg.

2016-ban a Városgazdálkodási Kft. bevezette azt a kedvezményt, hogy a *zöld rendszámmal rendelkező* autók (tisztán elektromos, Plug-in Hybrid) számára ingyen biztosít parkolási lehetőséget a város egész területén, ezzel is támogatva/ösztönözve a környezetbarát járművek használatát.

Ebben az évben a Műszaki Osztály dolgozói részére 1 db 50 ccm robogó és 2 db kerékpár beszerzése történt meg. Ezekkel az *új közlekedési eszközökkel* hatékonyabb, gyorsabb és környezetkímélőbb módon valósítható meg az ügyintézés.

II.2.2. Kerékpárutak építése, fejlesztése

Zalaegerszeg város Integrált Területi Program kerékpáros- barát város projektjében és a Zöld Zala projektjében megfogalmazott fejlesztési igényekhez kapcsolódó kerékpáros döntés- előkészítő tanulmányterv szerint az alábbi fejlesztési irányok indokoltak:

- Északnyugat- Dunántúli kerékpárút (Zalaszentiván felől érkező kerékpárosok fogadása és átvezetése a városon Teskánd, Bagod irányába);
- Andrászhida- Zalaegerszeg viszonylat;
- Gébárti tó- Zalaegerszeg viszonylat;
- Kaszaháza- Zalaegerszeg viszonylat;
- Csácsbozsok- Zalaegerszeg viszonylat;
- Vasútállomás- Flextronics A épület viszonylat;
- ADA Hungária Kft. épülete- Bocfölde viszonylat;
- ADA Hungária Kft. épülete- Botfa viszonylat;
- Teskánd- Zalaegerszeg viszonylat.

A terület- és településfejlesztési operatív programban a város 16,8 milliárd forint forráshoz jut, melyből 2020-ig 1 milliárd Ft-ot meghaladó összeg felhasználását tervezi a város a kerékpárutak fejlesztésére. Alapkövetelmény továbbá, hogy a kerékpárforgalmi létesítmények olyan összefüggő hálózatot alkossanak, amelyeken mindenhol el lehet jutni kerékpárral.

A kerékpárhasználat elterjedését jelentősen befolyásolja az, hogy van-e lehetőség a kerékpár biztonságos tárolására. Ezért a kerékpárforgalmi létesítmények elengedhetetlen kiegészítő elemei a kerékpártámaszok, kerékpártárolók és kerékpáros pihenőhelyek is. Ezek biztosításáról a kerékpárutak kialakításával egyidejűleg kell gondoskodni. 2016-ban többek között az Európa térre, a Liszt Ferenc Általános Iskola elé, a Megyei Rendőrkapitánysághoz, a Tüttössy utcába, valamint a TV toronyhoz került kerékpártároló kihelyezésre.

2016-ban megtörtént a Levegőtisztaság- védelmi Intézkedési Terv (2014-ben elkészített) felülvizsgálata, melyben az **alábbi célok kerültek megfogalmazásra:**

- Az Önkormányzat TOP-6.1.4-15 „Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés”, valamint a TOP-6.4.1-15 „Fenntartható városi közlekedésfejlesztés” pályázati konstrukciók projektjei keretében a városi kerékpárutak fejlesztését, komplett -turisztikai és hivatásforgalmi célokat szolgáló- kerékpárhálózat kialakítását tervezi összesen mintegy 15 km hosszúságban.

- Hiányzó kerékpárút szakaszok építése.
- A TOP 6.4.1-15 program keretében városon belüli hivatásforgalmi kerékpározás biztonságosabbá tétele és a város kerékpárral való elérhetőségének javítása.
- Kerékpárutak kialakítása a TOP-6.1.5-15 pályázati konstrukcióban tervezett útfejlesztések mentén.

További fejlesztési elképzelések a fent ismertetett *Integrált Területi Program kerékpáros- barát város projektjében megfogalmazott, fejlesztési igényekhez kapcsolódó, kerékpáros döntés- előkészítő tanulmánytervében* és a Közlekedés Operatív Programban (KÖZOP) található.

II.2.3. Útburkolat felújítása, forgalomszervezés

2016-ban kiemelt útburkolat felújítások Tüttössy utca, Sas utcában, Takarékos köz, Belsőszeg utca, Dombalja utca, Fenyő utca, 74-es út (Kanizsai), Rákóczi út, Batsányi utca, Szarkaláb utca, Katona József utca-Orsolya tér közötti szakasz, Fejér György utca (Köztársaság-Lehel út közötti szakasz), Köztársaság út, Platán sor, Cimpóhegyi út, Mise út, illetve Virágzómező út esetében valósult meg.

Levegőtisztaság- védelmi Intézkedési Terv felülvizsgálatában az alábbi **útfejlesztéssel kapcsolatos célok kerültek megfogalmazásra:**

- Belső úthálózat fejlesztése:
 - Járműosztályozós csomópont átépítése körforgalommá a 76. számú főút és a Kispáli bekötőút kereszteződésében, a 76. sz. főút 57+785 km sz.-ben.
 - Kispáli összekötő út, a 76. számú főút csomópontjától északi irányban történő felújítása az ipari parkot feltáró önkormányzati tulajdonú út csatlakozásáig.
 - Önkormányzati tulajdonú külterületi út (a tervezett ipari park geometriai súlypontjában kelet-nyugati iránnyal feltáró út).
- TOP-6.4.1-15 program keretében Forgalomcsillapítási intézkedés a fenntartható városi közlekedés, valamint az élhetőbb városi környezet megteremtése érdekében (Kosztolányi út kétirányúsítása).

II.3. Fenntartható ökológikus vízgazdálkodás

II.3.1. Víz megtartása, ökológiai hasznosítása

A települési vízgazdálkodásnak szervesen illeszkednie kell a térségi, illetve az országos vízgazdálkodás rendszerébe. A takarékos és átgondolt felhasználási alapelveknek itt is ugyanúgy kell érvényesülnie. Ebből következően az emberi vízfelhasználás tervezését három alapelvnek kell vezérelnie:

- Minél kevesebbet használjunk.
- Minél kevésbé szennyezzük el.
- Minél többet forgassunk vissza.

A jövő integrált vízgazdálkodásában az anyagforgalmat a lehető legtöbb helyen körré kell zárni. Egy adott vízmennyiséget nem csak egyféle módon lehet felhasználni. A kaszkád elv szerint a vizet mindig a következő fokozat megkívánta tisztasági állapotba kell hozni, vagyis fokozatosan még több felhasználási módot is lehet alkalmazni az elszennyeződés után. A XXI. század elejének megfelelő városi vízgazdálkodási stratégiát öt cél jellemzi, és a városi hidrológiai ciklus teljes körű gazdálkodásának nevezik:

- városi lefolyás csökkentése a csúcs- vízhozam redukálása céljából;
- szennyezés csökkentése a szennyezőanyagok összegyűjtése és kezelése révén;
- csapadékvíz visszatartása és lehetőség szerint maximális felhasználása;
- városkép javítása a vízfelületek megjelenítésével és beillesztésével a funkcionális zöldövezetekbe;
- infrastrukturális költségek csökkentése, például a csapadékvíz zöldfelületekre vezetésével.

A fenntartható ökológikus vízgazdálkodás biztosítása érdekében a közeljövőben megoldásra váró feladatok:

- A csapadék- és árvizek elvezetése, visszatartása.

- Természetes állapotok visszaállítása a Zala városi szakaszán.
- Csapadékvíz felhasználásának maximalizálása.
- Zöldfelületek öntözésére és a burkolt felületek locsolásra felhasznált ivóvízhasználat minimalizálása (Zala folyóból, összegyűjtött esővízből vagy fúrt kútból kerüljön felhasználásra).

Ezen célokhoz kapcsolódóan, 2015-ben létrejött egy szerződés az Észak- Zalai Víz- és Csatornamű Zrt. valamint az AQUA- DUO- SOL Kft. között, a *Zalaegerszeg Megyei Jogú Város közigazgatási területére egy árvízvédelmi rendszerrel összehangolt dinamikus hidraulikus modell készítésére*. A projekt 3 ütemben valósult meg, végső teljesítési határideje 2016. július 31. volt. A projekt fő célkitűzése a vízvisszatartás fokozása, a csapadékvíz összegyűjtése és hasznosítása, valamint annak energetikai hasznosítása. Az elkészült a tanulmányban feltárára került a teljes elvezető rendszer, illetve műszaki alternatívákat határoztak meg a probléma megoldására. A fejlesztések az önkormányzat anyagi lehetőségeinek és a pályázati források függvényében valósulhatnak meg.

2016-ban a Környezetvédelmi Alapból *viztakarékos berendezések* (csapokra, zuhanykifolyókra, WC öblítőkre) felszerelése történt meg a Ganz Szakközép Iskolában, Kodály óvodában és a Kölcsei Gimnáziumban. A mért eredmények alapján, a felszerelt berendezésekkel 25% megtakarítás érhető el. **A kedvező tapasztalatok alapján javasolt a berendezések felszerelésének folytatása a 2017-ben is.**

Szintén a 2016 évi Környezetvédelmi Alap terhére, a sátoztetős óvodaépületekre (Szivárvány téri, Szent László utcai, Ságodi úti, Radnóti úti, Kosztolányi téri, Landorhegyi utcai) hulló csapadékvíz összegyűjtésére, ereszcatornába épített úgynevezett „vízlopó rendszer” kialakítása történt meg. Az összegyűjtött víz az intézmények zöldfelületeinek locsolására kerül felhasználásra. **A Mikes utcai óvodában a 2017 évre tervezett felújítást követően, az új Andrászhidai óvodában pedig az átadását követően valósulhat meg a rendszerek kialakítása.**

A város zöldfelületeinek öntözése (410 m³), seprőgépes takarítása (140 m³) és az utak nyári melegben történő locsolása (110 m³) jelenleg ivóvízből történik. **A vízvételéseket 2017-ben fúrt kútból (Városgazdálkodási Kft. és a Zala-Depo Kft. közös, Gasparich út 26. szám alatti telephelyén korábban kialakított) kívánjuk megoldani.**

II.3.2. Vízellátás biztonságának növelése

A vízmű mértékadó kapacitása 19.500 m³/nap, Zalaegerszeg város ivóvíz ellátottsága a lakásokba való bekötöttség tekintetében 86,7 %-os.

A vízellátó kutak jellemzése

- Kutak helye: Zalaegerszeg, Zalaszentiván, Pethőhenye.
- Vízkezelés módja, berendezései:

Keleti víznyerő terület kútjaiból kitermelt nyersvizek kezelése a vízmű telepen üzemelő 6 db kettős szűrőrendszerű, Vízgép gyártmányú vastalanító szűrőtartály segítségével, az oxidációs levegő bevitelére pedig kompresszorral történik. A szűrés során víz mangán tartalma is megkötődik a szűrőréteg felületén. A kezelt víz metángáz tartalma a szűrés során kiválik, egy kéményen a szabadba távozik. A víz elő és utóklórozást automata rendszerű Na-hipoklorit adagolóval oldják meg.

A Nyugati vízműhöz csatlakozott 2015-ben KEOP beruházással 15 település. Tekintettel arra, hogy az átadni kívánt víz vas, mangán és ammónium tartalma ugyan határérték alatt volt, de ezen anyagok a későbbiekben esetlegesen másodlagos szennyezés okozója lehetnek, ezért vas, mangán és ammónium eltávolító technológia megvalósítására is sor került a beruházás során.

Önkormányzati társulás Zalaegerszeg és térsége ivóvízminőségének javítására KEOP-1.3.0/09-11-2013-0013) közművet érintő kivitelezése és a vízjogi üzemeltetési engedélyezési eljárás lezárult. A keleti vízbázis minőség javítása érdekében a vízellátás fejlesztésére tanulmányterv készült. A célok az anyagi lehetőségek és a pályázati források függvényében valósulhatnak meg.

Zalaegerszeg szennyvízelvezetés adatai negyedéves bontásban

	Lakossági szennyvíz (m ³)	Közületi szennyvíz (m ³)
2014.		
I. né.	561 818	125 949
II. né.	592 199	141 854
III. né.	583 938	172 265
IV. né.	599 132	107 428
Összesen:	2 337 087	547 496
Mindösszesen:	2 884 583	
2015.		
I. né.	573 822	135 574
II. né.	574 622	146 587
III. né.	582 859	134 408
IV. né.	587 351	129 646
Összesen:	2 318 654	546 215
Mindösszesen:	2 864 869	
2016.		
I. né.	576 768	131 540
II. né.	596 585	146 805
Összesen:	1 173 353	278 345
Mindösszesen:	1 451 698	

II.4. Okszerű tájgazdálkodás

II.4.1. Fenntartható erdőgazdálkodás

A település területén a következő erdőtelepítéseknek és felújításoknak van létjogosultsága:

- mezővédő erdősávok kialakítása, rehabilitációja;
- erdősítés az erózió mérséklésére elsősorban vízvédelmi szempontokból;
- parlagon hagyott területek erdősítése;
- energetikai célú erdőtelepítés;
- erdők minőségi- és mennyiségi javítása, erdőfelújítás, erdőápolás.

Fenti feladatok teljesítése 2017-ben is folyamatos.

II.4.3. Fenntartható mezőgazdaság, biogazdálkodás segítése

Az ökológiai szemléletű mezőgazdaság kialakulásáig várhatóan hosszú átmeneti időszakra kell számítanunk, így sokáig megtalálható lesz az ökológiai és intenzív mezőgazdaság együttese. Fontos, hogy a változások elősegítése érdekében a szelíd tájhasználati funkciót kell erősíteni.

II.5. Energiahatékonyság és megújuló energiaforrások hasznosítása

Az élhető városi környezet, a klímaváltozás hatásai és az energiagazdálkodás hatékonyságának kérdése kiemelt jelentőséggel bír mindennapjainkban, amely tárgykör globálisan is kiemelt figyelmet kap. Fontos megjegyezni, hogy e fogalmak kezelése együttesen a leginkább célravezető, a különböző szakterületek összefogásával, komplex stratégiai fejlesztések megvalósításával. A jelen és jövőbeli környezeti kihívásokért magunkat okolhatjuk. A felismerés után a kihívás elsősorban abban áll, hogy az emberiség jelen igényeit összhangba hozzuk a természeti lehetőségekkel – mindezt úgy, hogy időközben ne tegyük lehetetlenné, hogy ezen, számunkra természetes igényekkel a jövő generációk, gyermekeink, unokáink is élni tudjanak. Ezt felismerve az EU a 2014-2020 időszakban kiemelt célterületként határozta meg az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást és az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulást.

A ZALAVÍZ Zrt. megbízásából elkészült Zalaegerszeg Megyei Jogú Város energiafüggőségének csökkentése céljából, illetőleg alternatív energiaforrások alkalmazására, *Zalaegerszeg Smart City 2050, 100 % megújuló energetikai tanulmány és cselekvési terve*. A projektek (rövidtávú 2012-ig, középtávú 2030-ig, hosszú távú 2050-ig) az alábbiak szerint kerültek meghatározásra:

- szennyvíztelep hőhasznosítása;
- nap, szél, vízi és geotermális energia hasznosítása;
- biogáz (biometán) felhasználás;
- energiahatékonyság növelése;
- hőszivattyúk alkalmazása;
- közlekedés;
- villamos energia;
- gazdaságfejlesztés energetikai vonatkozásai;
- hidrogén energetikai szerepe és lehetőségei;
- biomassa hasznosítása;
- Smart Grid rendszerek (okos hálózat) alkalmazási területei;
- energiatárolás alkalmazási lehetőségei;
- zöld beszerzés alkalmazása.

A célok az önkormányzat anyagi lehetőségeinek és a pályázati források függvényében valósulhatnak meg.

Több Megyei Jogú Város, köztük Zalaegerszeg Önkormányzata, konzorciumi megállapodást kötött közvetlen uniós finanszírozási támogatási projekt megvalósítására. A szerződő felek elhatározták, hogy az energia hatékony felhasználása, a kommunális energiaköltségek folyamatos csökkentése érdekében településeiken közös erővel, SMART GRID hálózatra épülő, átfogó energetikai modernizációs beruházást hajtanak végre, mely az alábbi részterületekre terjednek ki:

- önkormányzati középületekre napelem telepítése, a telepített napelemek működtetése;
- önkormányzati középületek komplex épület-energetikai felújítása;
- közterületi világítás LED világítótest cseréje;
- okoshálózati mérőműszerek telepítése, központosított rendszerirányítás és hálózattervezés létrehozása, működtetése.

A 90% intenzitású *ELENA* pénzügyi konstrukciót egészíti ki a pályázó 10%-os önrésze, amely a projektmenedzsment feladatok ellátásával összefüggő költségek fedezetére fordítható.

Az *ÖKOVÁROS 2011-2015* koncepcióban megfogalmazott célok stratégiai időszaka lejárt, következő időszakra vonatkozó önálló koncepció nem kerül kidolgozásra (mint „brand” természetesen használatban marad). A fenntarthatóságot célzó projektek a 2017-2022 időszak Települési Környezetvédelmi Programjában és a Smart City 2050 energetikai tanulmányban kerülnek meghatározásra, szorosan illeszkedve az egyéb kapcsolódó dokumentumokkal (SUMP, SEAP, ITP, LA21...). A megvalósult és a következő év várható fejlesztéseinek bemutatása a Környezetvédelmi Program éves beszámolójának részét fogja képezni. *ÖKOVÁROS* fejlesztési irányvonalak, célrendszerek:

- Elektromos és hibrid meghajtású járművek számának növelése (saját, valamint az önkormányzati tulajdonú cégeknél).
- Közforgalmú CNG és elektromos töltőállomások kialakítása.
- Megújuló energiaforrások széleskörű használata.
- Energia megtakarítást jelentő beruházások megvalósítása.
- Lerakásra kerülő hulladék mennyiségének csökkentése.
- Csapadékvíz hasznosítása.
- Kerékpáros közlekedés fejlesztése.
- Zöldfelületek fenntartható kialakítása, gondozása.
- Környezettudatos gondolkodását elősegítő projektek megvalósítása.
- Ökoturizmus feltételeinek kialakítása, fejlesztése.

2016. május 2-án jelent meg a KEHOP-5.4.1 kódszámú, „*Szemléletformálási programok*” című pályázati felhívás, melynek célkitűzése az energiatudatos gondolkodás és a kapcsolódó viselkedésminták és szokások elterjesztése. Konkrét cél, hogy a lakosság szélesebb körben megismerhesse az energiatakarékossági, energiahatékonysági, megújuló és alternatív energiahasznosítási megoldásokat, lehetőségeket, illetve változzanak a lakosok ezekkel kapcsolatos fogyasztói és társadalmi beállítottságai. A felhívás célkitűzési illeszkednek Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata által a Fenntartható Fejlődés Helyi Programjában (Local Agenda 21) megfogalmazott célokhoz, ezért Önkormányzatunk támogatási kérelmet nyújtott be. A projekt megvalósítása során két demonstrációs szolgáltatást kívánunk létrehozni:

Fénytöltő pontok

A szolgáltatás napenergiával működő telefontöltő állomások létrehozását tartalmazza, ahol az igénybe vevők azonnali, kézzelfogható tapasztalatot szereznek a napenergia hasznosíthatóságáról. Az állomásokon ingyenesen lehet a mobiltelefonok, tabletek, laptopok, egyéb berendezések akkumulátorait újra tölteni. A feltöltésre várakozás idejében az igénybe vevőket információs kiadványokkal látjuk el. Terveink szerint a projekt során Zalaegerszeg valamennyi középiskolájában, felsőoktatási intézményeiben, közintézményekben és egyéb nyilvános helyeken (Aquacity, Termálfürdő, Zala Plaza, ÚJ Nemzedék Kontaktpont Irodája...) alakítunk ki töltőpontokat. Az állandó pontok mellett legalább egy mobil töltőpont létesítésével is számolunk, amelyet a szemléletformáló kampány helyszíneinek megfelelően telepítünk különböző közterekre, illetve városi rendezvényekre.

„Okos”-kuka

Az „okos”-kuka intelligens informatikai szolgáltatással felszerelt, napelemmel működő hulladékgyűjtő edény. A vastag, rozsdamentes acélból készült, többretegű falú tárolóba az oldalán lehet a szemet beledobni, két erre szolgáló nyílása automatikusan nyílik és záródik. Szintén automata fertőtlenítője révén az esetleges kellemetlen szagokat önműködően megszünteti. Emellett a multifunkcionális kuka GPS-funkciójának köszönhetően üzenetet képesek küldeni a hulladékgyűjtőknek, ha már eljött az ürítés ideje. Az üzemeltetési idők így gazdaságosan és jól tervezhetőek. A kuka rendelkezik továbbá tömörítő funkcióval, így tárolási kapacitása jelentősen magasabb a hagyományos edényekénél. Az „okos”-kuka felszerelhető továbbá olyan interaktív elemekkel (monitor, hangkommunikáció), amelyek alkalmassá teszik az aktív kampányszerepre. Terveink szerint a projektben demonstrációs és szemléletformáló jelleggel 1 db ilyen edényt szerzünk be, amelyet a városközpontba helyezünk ki. A demonstrációs eszközök mellett a projekt számos további, a szemléletformálásra, környezettudatosságra alkalmas kampányelemet tartalmaz.

A 2010-ben alapított City Hungary Program a fenntartható és élhető magyar városok vezető fóruma, mely azt tűzte ki célul, hogy olyan hazai és nemzetközi modelleket, tapasztalatokat, eszközöket mutasson be, amelyek már eredményt hoztak; hisz közös érdek a magasabb életminőség elérése. A Holnap városáért Díja ösztönző a jobbra, modernebbre, fenntarthatóbbra, élhetőbbre, magasabb életszínvonalra törekvő magyar városi önkormányzatok, egyes kategóriákban a vállalkozások számára. Zalaegerszeg a Holnap városáért Díj 2016 „Fenntartható városért” kategóriájában indult pályázata elnyerte a védjegy jogosultságát. A fenntartható város kategóriában a város vezetése integrálja a különböző típusú erőforrásokat a jobb, magasabb életminőségű város jövőjéért. Oly módon biztosítja a modern életformához szükséges igényeket, hogy tiszteletben tartja a

- természeti tőke megőrzését,
- társadalmi erőforrásokat (társadalmi kapcsolatok),
- emberi és szellemi tőkét (innováció és szellemi tőke),
- műszaki erőforrást és az infrastruktúrát (IT, szállítás, közlekedés),
- kulturális és sport értékeket.

A pályázó városi önkormányzatnak azt kellett bizonyítania, hogy átfogó városfejlesztési stratégiája mentén, több kezdeményezése alapján a fenntartható jövő érdekében a fent említett (pontokba szedett) több fenntarthatósági elemet ötvöz tevékenységében. A gazdasági prosperitás, a társadalmi egyensúly, és az egészséges környezet (föld, levegő, hulladék, víz stb.) érdekében. Fontos bírálati szempont volt a díj odaítélésénél, hogy a város a rendelkezésére álló gazdasági, társadalmi, természeti erőforrásokat hogyan tudja a lakosai, a település számára a saját adottságaihoz képest optimalizálni a fenntartható fejlődés

biztosítása érdekében. Zalaegerszeg a tárgyi díj és az oklevél átvételén kívül 3 évig jogosult a védjegy használatára, valamint belépők és kedvezmények mellett lehetőséget kap a témában releváns sajtó, illetve rendezvényeken való megjelenésekre.

II.5.1. Energiahatékonyság növelése — energiatakarékosság ösztönzése

Intézmények energiaracionalizálása (2017-ben várható beruházások)

- Rendelőintézetek -Andráshida, Ola, Kinizsi, Göcseji, Wlassics, Hegyalja, Nemzetőr, Köztársaság, Petőfi és Botffy utca- energetikai korszerűsítések megvalósítása (nyílászárócseré, kazánkorszerűsítés, homlokzati hőszigetelés).
- Belvárosi Idősek Klubjában, Idősek Otthona Konyhájában, Landorhegyi Idősek Klubjában, Zalaegerszegi Család- és Gyermekegészségügyi Központban, Szociális Klubban energetikai korszerűsítések megvalósítása (nyílászárócseré, kazánkorszerűsítés, homlokzati hőszigetelés).
- Andráshidai Óvoda építése. Régi óvodaépület kiváltása, helyette egy új AA+ energetikai osztályú új 4 csoportos óvoda építése, megújuló energiahasznosítással (villamosenergia ellátása napelemek segítségével).
- Zalaegerszegi Belvárosi I. számú Óvoda Mikes Kelemen utcai tagóvodájának fejlesztése. Az óvodaépület felújítása, benne nyílászárók cseréje, belső gépészeti felújítás-kazáncseré, külső hőszigetelés, teljes villamoshálózat korszerűsítés.
- Zalaegerszegi Egyesített Bölcsődék Napsugár utcai Bölcsőde fejlesztése. A bölcsőde felújítása, benne nyílászárók cseréje, kopolitüveg falak kiváltása, külső hőszigetelés, részleges villamoshálózat korszerűsítés, lapostető hőszigetelése.
- Zalaegerszegi Egyesített Bölcsődék Cseperedő Petőfi Bölcsőde és a Zalaegerszegi Belvárosi II. számú Óvoda Petőfi utcai Tagóvodájának fejlesztése. A bölcsőde és óvoda felújítása, benne nyílászárók cseréje, kopolitüveg falak kiváltása, külső hőszigetelés, részleges villamoshálózat korszerűsítés, óvoda esetében lapostető hőszigetelése, teljes gépészeti korszerűsítés, használati melegvíz előállítás napkollektorral.

Közvilágítás megújítása

A KEOP-2012-5.5.0/A azonosítószámú *Épület energetikai fejlesztések és közvilágítás energiatakarékos átalakítása* tárgyú pályázati konstrukciók részletes pályázati kiírásra önkormányzatunk a városi közvilágítás korszerűsítése érdekében két pályázatot nyújtott be. A pályázati eljárás így adott lehetőséget a közvilágítási rendszer aktív elemeinek döntő részét a legkorszerűbb LED technológiával gyártott lámpákra történő cseréjére. A 2015-ben átadott beruházás várhatóan közel 40% megtakarítást eredményezhet, a pontos adatok a mérőórák 2017. áprilisi leolvasását (több mint 150 mérőhely) követően állnak rendelkezésre.

II.5.2 Alternatív energiaforrások

Az önkormányzat 2014. augusztus 21-én pályázatot nyújtott be a Környezet és Energia Operatív Program KEOP-2014-4.10.0/N fotovoltaikus rendszerek kialakítása című pályázati konstrukcióra. A pályázat eredményeként a ZMJV Polgármesteri Hivatal épületein elhelyezett fotovoltaikus rendszer átadása 2015 szeptemberében megtörtént. A fejlesztés során az udvari lapos tetőre 18 db, a főépületre pedig 74 db napelemet helyeztek el. A 2016. november 28. napján a zalaegerszeg.hu *hivatali napelemes rendszer* rovatában szereplő, folyamatosan frissülő adatai alapján a rendszer 2016-ban 2.197.663 Ft, illetve 27,42 t CO₂ megtakarítást eredményezett.

II.5.3 Alternatív üzemanyagok használata

Zalaegerszeg, Zrínyi út 99. szám alatti ingatlanon (ÉNYKK ZRt. telephelye) meglévő közforgalmú üzemanyag-töltő állomáson, **2017-ben közforgalmú CNG technológiával történő bővítés valósulhat meg.** A projekt jelenleg az engedélyeztetési eljárás szakaszában van.

Az elektromos autók a városi közlekedésnek az egyik lehetséges alternatívái, amelyek elsősorban a városokban csökkentik a levegőszennyezést és a zajterhelést. A Nissan és Zalaegerszeg Önkormányzata

2014-ben a Csipke parkolóház külső falához telepített egy elektromos autó villámtöltő berendezést, ami fontos mérföldkő volt a Nyugat-magyarországi elektro-mobilitás terén. A töltőberendezés segítségével az elektromos járművek ingyenes töltése valósul meg, ösztönözve ezzel is a környezetbarát közlekedés elterjedését. A könnyebb elérhetőség és a jobb kihasználtság elérése érdekében 2015-ben a töltőberendezés a Városi Sportcsarnok Észak-nyugati sarkába került elhelyezésre. A töltő kihasználtsága évről évre növekszik.

2016. augusztus 15-én megjelent a „Jedlik Ányos Terv” *Elektromos töltőállomás alprogram helyi önkormányzatok részére* tárgyú, GZR-T-Ö-2016 kódszámú pályázat. A pályázat alapján elnyerhető támogatás támogatási intenzitása az elszámolható költség legfeljebb 100%-a. A támogatás maximális lehívható összege mindösszesen: „A” típusú (2*22 kW) töltő esetén bruttó 2.476.000,- Ft/töltő, „C” típusú töltő (50kW DC) esetén mindösszesen bruttó 3.200.000,- Ft/töltő. Pályázattal érintett helyszínek:

- Stadion utca (2897/15 hrsz);
- Parkerdei út (2746/12 hrsz);
- Városi Hangverseny- és Kiállítóterem környéke (3121/3 hrsz vagy 3123/2 hrsz);
- Vágóhíd út (6333/6 hrsz).

A 4 db töltő telepítéséhez a pályázat pozitív elbírálását követően, a pályázati támogatáson felül önkormányzati önrész biztosítása is szükséges, melynek pontos összege a közbeszerzési eljárás lefolytatását követően állapítható meg.

2012. június 27-én hivatalosan is átadásra és forgalomba állításra került az első biometánnal üzemelő helyi járatú autóbusz, melyet az azt követő években további 3 beszerzése követte. 2015-ben az Északnyugat-magyarországi Közlekedési Központ Zrt. 6 buszt vásárolt és helyezett üzembe, így jelenleg 10 biogáz üzemű busz áll a város rendelkezésére. A flotta további bővítése a közeljövőben nem várható, mert a ZALAVÍZ ZRt. biogáz előállítás kapacitása jelenleg tovább nem bővíthető. A belváros légszennyezettségét villamos (hibrid) buszok beszerzésével lehet tovább csökkenteni. A beszerzések az önkormányzat anyagi lehetőségeinek és a rendelkezésre álló pályázati források függvényében valósulhatnak meg.

III. KÖRNYEZETI CÉLOK

III.1. Környezeti elemek védelme

III.1.1. Föld védelme

A talaj, föld védelme érdekében a termelési és fogyasztási célú mezőgazdasági rendszert össze kell hangolni a környezetvédelemmel. Az agrár és környezetvédelmi program segítséget nyújt a természeti erőforrások (talaj) védelmében, valamint a fogyasztásra, illetve felhasználásra kerülő termékek minőségbiztosításában. A program célja a termelési és fogyasztási célú, illetve megújuló energiaforrás céljára termesztett biomassza mezőgazdasági rendszerének összehangolása, melynek megvalósítása folyamatos.

Az erdészeti és szántóföldi területek, különböző célú hasznosítása során fontos szempont az egyensúly megteremtése, a biomassza energetikai célú kiaknázása, összehangolva a többi hasznosítási formával és lehetőség szerint ökológiai gazdálkodással.

III.1.2. Víz védelme

Napjainkban a víz értéke egyre jobban növekszik. A felszíni és felszín alatti vízkészlet minősége az elmúlt évtizedekben folyamatosan romlott. A felszín alatti vizek védelmét főként a fenntartható vízgazdálkodási és vízbázis védelmi feladatok szolgálják. A felszín alatti vizek védelmével kapcsolatos programpontok a II.3. pont alatt kerültek ismertetésre.

III.1.3. Levegő védelme

Az Önkormányzat fő célkitűzései közé tartozik a lakosság egészséges környezethez való jogának biztosítása, amelynek egyik fő szempontja a jó levegőminőség, az emberi egészséget és a környezetet veszélyeztető légszennyezettség kialakulásának megelőzése. A fűtések káros hatásának csökkentése érdekében alternatív energiaforrások alkalmazását kell szorgalmazni (lásd II.5.1 fejezet). A közlekedés káros hatásának csökkentése érdekében kitűzött célokat és programokat a II.5 fejezet ismerteti.

III.2. Tájvédelem

A város és környéke gazdag természetes és természetközeli élőhelyekben. Hazánk természeti értékeinek hosszú távú megóvása szempontjából létfontosságú, hogy értékes védendő területeink a Natura 2000 hálózat részei és ezáltal olyan európai szintű jogi, illetve anyagi eszközökhöz juthatnak, melyek az eddigieknél hatékonyabb megoldást biztosítanak. A Natura 2000 területek kezelésének, fenntartásának rendszere egyre nagyobb fontossággal bír, a jövőben az önkormányzatoknak várhatóan jelentős szerepet kell vállalniuk e tekintetben. A Natura 2000 területeket a továbbiakban is lehet hasznosítani, de kizárólag az ökológiai adottságaiknak megfelelő módon. Cél a Natura 2000 területek természeti értékeinek megőrzése, fenntartható hasznosítása. Ennek érdekében folyamatos feladat a helyi védettséget élvező természeti értékek, valamint az önkormányzati területre eső országos jelentőségű természet megőrzési területeken (Natura 2000, Csácsi-erdő, Felső Zala-völgy, Alsó Zala-völgy) a folyamatos értékmegőrzés, a zavartalanság biztosítása és a rongálókkal szemben a szabálysértési eljárások megindítása.

III.2.3. Zöldterületek fenntartása, védelme és fejlesztése

Zalaegerszeg 800.00 m² zöldfelületéből (mely országos szinten is kiemelkedő) 1.500 m² öntözőrendszerrel ellátott és 11.500 m² intenzíven fenntartott terület. 2.000 m²-en egynyári növény, 10.000 m² területen pedig cserjék és évelők gondozását a Városgazdálkodási Kft. végzi a velük kötött szerződés alapján.

ZMJVK 62/2016. (IV.14) sz. határozatával elfogadta Zalaegerszeg 2016-2020 időszakra vonatkozó Zöldfelületi Stratégiáját, melynek célja, hogy fenntartható, jövőbementő zöldfelület-gazdálkodással megalapozza a város lakosságának, és a városba érkezők jó közérzetét.

Zöldfelület fejlesztés, gondozás szempontrendszere

- Fenntarthatóság szempontjainak messzemenő figyelembevétele (megfelelő faj- és fajtaválasztás, cserjefelületek kéreg- vagy kavicstakarása, stb.).
- Meglévő épített és természeti értékek feltárása, megőrzése, felújítása.
- A „Virágos Zalaegerszeg” hagyomány, mind brand, továbbvitele és fejlesztése.
- Zöldfelületek használati értékének fokozása a közterületek élővé tétele érdekében, tekintetbe véve a lakossági igényeket.
- Az egymást zavaró használati igény térben és időben való elkülönítése, lehetőség szerint minden igény kielégítése mellett.
- I. osztályú, kertészeti minőségű növényanyag telepítése, lehetőség szerint irányadónak tekintve a MSZ 12172 előírásait.
- A beruházással érintett területről az invazív növényfajok lehetőség szerint teljes kiirtása, invazív fajok város zöldfelületeibe történő behurcolásának megakadályozása.
- Jelentős allergén hatással rendelkező növényfajok egyedszámának csökkentése, allergén növények telepítésének csökkentése.
- Meglévő, koros, egészséges faegyedek megtartása a fejlesztések során.
- Megfelelő árnyékoltság biztosítása különösen parkolók, fásított közterek, utcák esetén a hősziget hatás csökkentése érdekében.
- Ökológiai folyosók és lépőkövek fenntartása, a város ökológiai hálózatának bővítése.
- Burkolt felületek arányának csökkentése, csapadék áteresztő burkolatok alkalmazása.
- Többszintű növényállomány kialakítása a nagyobb biodiverzitás kialakulása érdekében.
- Méhlegelőnek alkalmas növényfajok telepítése a mind alacsonyabb méh- és lepkepopuláció táplálása érdekében.

- Madárbarát kialakítás fészkelő helynek, táplálkozásra alkalmas növények telepítésével.
- Vizes architektúra elemek számának növelése a kedvezőbb mikroklíma biztosítására.
- A zöldterületek áttekinthetőségének biztosítása a szubjektív biztonságérzet fokozása érdekében.
- Nagyobb méretű és magasabb minőségű zöldfelületek kialakítása a közlekedési infrastruktúrafejlesztések esetén.
- Utcai sorfák esetében fontos, hogy méretükben és várostűrésükben alkalmazkodjanak a rendelkezésre álló helyhez. Kifejlet korukban ne nőjenek sem a meglévő légvezetékek védőtávolságába, sem a közlekedési területek úrszelvényébe.
- Növénytelepítéseknél alacsony fenntartási igényű, tág tűrésű, nagy díszértékű fajtákat kell választani figyelembe az adott terület talajadottságait, mikroklímáját.
- Növénytelepítéseknél vizsgálni kell az őshonos fajok és hazai fajták felhasználásának lehetőségeit. Extenzív fenntartású zöldfelületek esetében dominánsan őshonos fajok alkalmazása a kívánatos.
- Gyümölcsstermesztés szempontjai alapján nemesített, szelektált növények közterületi telepítése általánosságban nem kívánatos - növényvédelmi problémák, nagy arányú szemetelésük miatt - egyedi esetekben génmegőrzési céllal, kis fogalmú területek esetén lehetséges.
- A telepített növények beszerzése lehetőleg helyi termelőktől történjen, csak egyedi esetben származzon 60 km-es körzeten kívülről.
- Csapadék- vagy talajvíz (fúrt kutakból) felhasználása a zöldfelületek öntözésére.
- Meglévő és tervezett közműnyomvonalakon fák telepítése nem megengedhető.
- Magasépítési beruházásoknál kívánatos megvizsgálni a zöld tetők és zöld homlokzatok kialakításának lehetőségét.
- Biológiaiailag aktív felületek nagysága a területek fejlesztése során, lehetőség szerint ne csökkenjen.
- Közparkok esetében ösztönözni kell használati értékük növelését (új funkciók létrehozásával).
- A lehető legnagyobb beárnyékoltságra való törekvés a fafajok választásánál.
- Fák tervezett metszése, kivágása kizárólag fészkelési időn kívül történjen.
- A telepített növények döntő hányada a régióból származzon.
- Idős faegyedek ápolása, minél hosszabb megtartásuk érdekében.

2016-2020 időszak Zöldfelületi Stratégiájának várható fejlesztési irányai

- Közlekedéshez kapcsolódó területek virágosítása, parkosítása (körforgalmak, nagy forgalmú közlekedési csomópontok, buszmegállók, vasútállomás, városkapuk).
- Lakóterületi zöldfelületek kialakítása (településrészekben egy- egy virágos sziget létrehozása, új városrészek környezetének virágosítása és parkosítása).
- Intézményi zöldfelületekhez kapcsolódó fejlesztések (óvodák, iskolák, művelődési központok környezetének rendezése, extenzív zöld tetők és zöld falak kialakítási lehetőségeinek vizsgálata).
- Turisztikailag érintett területek virágosítása, parkosítása (TV torony, Gébárti tó, Aqua City, templomok, városi strand, Zala holtág).

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése ZMJVK 186/2015. (X.22.) számú határozatával elfogadta Zalaegerszeg város 2015. évi Zöldfelületi Stratégiájának végrehajtásáról, valamint a 2016. évi Cselekvési Terv meghatározásáról szóló dokumentumot. Cselekvési Tervében a *2016. évi zöldfelület fejlesztésekről* az alábbiak szerint döntött:

Belváros zöldfelületének fejlesztése: A belváros színes, virágos növényállományának értékmegőrző fenntartása érdekében szükséges volt a kialakított ágyások időszakos megújítása, bővítése színes és változatos egynyári virágokkal, évelő növényekkel, illetve narciszokkal és tulipánokkal történő beültetése. A növényzet revitalizációján túl megvalósult a zöldfelületek tavaszi tápanyag utánpótlása és az ágyásokat takaró fenyőkéreg pótlása. A belváros cserje- és virágfelületeinek revitalizációja és értékmegőrző fenntartása a tervben szereplő 3.500 e Ft összegben valósult meg.

Kossuth utcán elhelyezett virágládák beültetése, fenntartása: A Virágos Magyarországért Mozgalom zsűrijének és a lakosság tetszését is elnyerte a 2015-ben kialakított (90 db) növényfelület ilyen jellegű többszítívű tétele, ezért újabb 24 db virágláda kihelyezése történt meg (Dísz téri favédő ácsokra). A 114 balkonládában a növények kiültetése, gyommentesítése, műtrágyázása, öntözése az előirányzott 1.500 eFt keretből valósult meg.

Aquacity virágosítása: Zalaegerszeg kiemelt turisztikai célpontja esetében fontos, hogy színes és virágos kép fogadja az ide látogatókat, ezért szükséges a területen a megfelelő minőségű és mennyiségű növényfelület kialakítása. Ennek érdekében 2016-ban is megtörtént (tervezetteknek megfelelően 1.800 eFt összegben) 80 db virágláda, illetve 200 m² virágágy egyynári növényekkel történő beültetése, 23 db fa telepítése, illetve a csúszdadomb keleti oldalában 500 db cserje telepítése.

Csácsi településkapu rendezése: A csácsi körforgalom a város keleti kapuja. Sajnos a területen található szelektív hulladékgyűjtő sziget környezete az illegális hulladéklerakások miatt folyamatosan rendezetlen képet mutatott, ezért a 2015. évi Stratégiában növénytakarás kialakítását terveztük. A kezelhetetlen problémák és lakossági panaszbejelentések miatt a hulladékgyűjtő sziget 2016-ban felszámolásra került, így a tervezett zöldfelület fejlesztés már nem volt indokolt. Az elkülönített 700 eFt-ból megtörtént a Szent István szobor talpazatánál lévő cserjefelületek felújítása, megújult a Bozsoki városrészben található kereszték környezete, valamint a Posta előtti terület.

Petőfi Sándor Általános Iskola előtti zöld terület értéknövelő felújítása: A terület rendezése a Kosztolányi út tervezett átépítését követően valósulhat meg, mert a munkálatok várhatóan érintik a zöldfelület fejlesztési területet.

Ruhagyári ABC előtti terület rendezése: Zalaegerszeg Landorhegyi városrészében a nagy forgalmú Landorhegyi út és a Platán sor kereszteződésében található terület zöldfelületi szempontú elavultsága a szomszédos Ho Shi Mihn tér 2015. évi felújításával még inkább szembetűnővé vált. Ezért a tervezett 800 eFt-ból megtörtént a meglévő kúszó boróka cserjefolt és a fagyal sövény teljes eltávolítása, 500 db évelő és törpecserje telepítése, fennmaradó területek gyepesítése fűmagvetéssel, valamint padok és hulladékgyűjtő kihelyezése.

Varkaus tér zöld terület értéknövelő felújítása: Zalaegerszeg Köztársaság és a Hegyalja utca kereszteződésében található terület kertészeti kialakítása alacsony színvonalú, spontán jegyeket mutatott, a döntően gyepes területen elgyomosodott cserjefelületek voltak. A tervezett 500 eFt keretből megtörtént a cserjefelületek felszámolása, 500 db évelő és törpecserje telepítése.

Berzsenyi utcai körforgalom zöldfelületeinek felújítása: Zalaegerszeg tágabban értelmezett belvárosának keleti határán, forgalmas utak kereszteződésében található körforgalom a kétezres évek elején került kialakításra. A gyomosodást gátló szövetek az évek során elöregedtek, szakadozottá váltak. A murvás felületek a szél által behordott gyommagvak következtében egyre jelentősebb mértékben elgyomosodtak. A beültetett növények az elmúlt évek során elöregedtek, formájukat elvesztették, döntően el is pusztultak. A terület rendezése során megtörtént a geotextil eltávolítása, 250 db cserje és 500 db évelő növény telepítése 570 eFt felhasználásával.

Parkcenternél lévő körforgalom zöldfelületeinek felújítása: Zalaegerszeg várost elkerülő 76. számú főút kereskedelmi egységek lehajtójánál lévő körforgalom a kétezres évek elején került kialakításra. A gyomosodást gátló szövetek az évek során elöregedtek, szakadozottá váltak. A murvás felületek a szél által behordott gyommagvak következtében egyre jelentősebb mértékben gyomosodtak. A terület rendezése 510 eFt felhasználásával megtörtént (geotextil és az elöregedett cserjék eltávolítása, 500 db évelő növény telepítése).

Dózsa György utca faszorának cseréje: Zalaegerszeg tágabban értelmezett belvárosának nyugati határától nem messze található nagy forgalmú utca mindkét oldalán elhelyezkedő széles zöld sávok *Celtis occidentalis* (keleti ostorfa) egyedével voltak fásítva. A faszorok sok esetben hiányosak, számos ingatlan

előtt a spontán, lakossági fásítás volt látható. A tervezett 2.000 eFt összegből megtörtént az utca mindkét oldaláról a fasor és a spontán telepített egyedek eltávolítása, valamint a fasorok újratelepítése kis növekedési eréllyel rendelkező, várostűrő, nagy díszértékű csörgőfa alkalmasával.

Olai 10 emeletes előtti emlékmű környezetének rendezése: 2015-ből áthúzódó keretből (Falumúzeum előtti terület rendezésére elkülönített összegből valósult meg, mely fejlesztés TOP forrásból valósulhat meg) került átcsoportosításra. 700 eFt felhasználásával a téren több, mint 800 db évelő növény került kiültetésre.

Kovács Károly tér zöldfelületének rendezése: Szintén 2015-ből áthúzódó keretből (Falumúzeum előtti terület rendezése) került átcsoportosításra. 300 eFt felhasználásával megtörtént az előregedett, beteg fák és cserjék eltávolítása, a kivágott fák pótlása, valamint egy évelőágy kialakítása.

A Zöldfelületi Stratégia keretében az alábbi zöldfelület fejlesztések kerültek elfogadásra, a 2017. évre vonatkozóan:

- belvárosi zöldfelületek,
- belvárosi virágládák beültetése,
- Aquacity virágosítása,
- Kertvárosi zöldfelületek,
- Landerhegyi zöldfelületek,
- Október 6. tér,
- Péterdombi zöldfelületek,
- Rákóczi úti I. világháborús emlékmű környezetének rendezése,
- Hatházi és andráshidai körforgalom,
- Petőfi utcai fasorcserje.

A jelenleg érvényes zöldfelületi Stratégia egyik eleme, hogy a jelenleg kihasználatlan zöldfelületek funkciót kapjanak. Ezen célkitűzésnek megfelelően az Apáczai ÁMK északi oldalán található, korábban kihasználatlan zöld területen, kutyafuttató került kialakításra. A kezdeményezés népszerűségére tekintettel a városban felmértük azokat a lehetőségeket, ahol hasonló funkcióval bővíthet egy településrész. **2017-ben várhatóan a Vizsla parkban alakítható ki kutyafuttató.**

2016-ban kertészeti együttműködési megállapodás született a pózvai külső kórházzal, melynek keretében a gondozottak bevonásával virágpalántákat nevelnek. Az idei évben a kezdeményezés eredményeként egyházi növények közterületre történő kiültetése valósulhatott meg.

III.3. Területek rehabilitációja

III.3.2. Szennyezett területek rehabilitációja

Búslakpusztai bezárt hulladéklerakó

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának a KEOP konstrukció keretében lehetősége nyílt a Búslakpusztai bezárt hulladéklerakó által okozott szennyezés megszüntetésére. A projekt 2015. évi lezárását követően megállapítható, hogy az elvégzett munkálatok eredményeként megszűnt a környezet továbbszennyezése és megtörtént a szennyezés lokalizációja. Jelenleg a szennyezett víz aktív szénrel történő tisztítása és visszanyeletése történik. Az üzemeltetői feladatokat a Zala-Depo Kft. látja el. Az üzemeltetés során rendkívüli esemény nem történt, az üzembiztonság növelése érdekében egy tartalékszivattyú került beszerzésre. Mérési eredmények alapján megállapítható, hogy a rendszer tisztítási határfoka megfelelő, a kibocsátás tekintetében határérték túllépés nem volt. Hatósági adatszolgáltatás előírásokban foglaltak szerint megtörtént.

Jelenleg a kiegészítő víztisztító berendezés a GEOHIDROTERV Kft.-től kerül bérlésre, de a költségcsökkentés megvalósítása érdekében 2017-ben tervezzük a rendszer megvétele (nagyságrendileg 4 év megtérülési idő).

Bezárt inert hulladéklerakó

Zalaegerszeg, 2899/15 hrsz-ú önkormányzati ingatlan területén kialakított 3 db monitoring kútból a hatósági előírásoknak megfelelően 2016. évben is megtörténik (2 alkalommal) a vízmintavételezés, a vizsgálatok elvégzése, illetve a hatósági adatszolgáltatás. A mérési eredmények alapján megállapítható, hogy szulfát, ammónium, arzén és nikkel komponensek esetében haladták meg a vonatkozó rendeletben meghatározott „B” szennyezettségi határértéket (túllépés intézkedést nem igényel). **A mérési eredmények alapján a mintavételezéseket 2017-ben is folytatni szükséges.**

III.4. További célok, programelemek teljesülése

Az Európai Unió Bizottsága, valamint a Magyar Kormány a pályázati támogatások egyik horizontális alapelveként határozta meg a fenntartható fejlődés biztosítását, így minden projektet úgy kell megvalósítani, hogy az a fenntartható fejlődést, ezen belül a környezet védelmét és állapotának javítását előmozdítsa. Az uniós pályázatok fenntarthatósági vállalásai között szerepel a környezettudatos menedzsment és tervezés keretében a Fenntarthatósági terv vagy program készítése. Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata megbízásából a DOMUS FIGULARIS Kft. 2013 decemberében elkészítette a település Local Agenda 21 Környezeti Fenntarthatósági Programját, melyet a ZMJVK 34/2014. (III.05.) sz. határozatával elfogadott. A program előírja, hogy a dokumentumban foglalt (alábbiakban részletezett) célok megvalósulását évente felül kell vizsgálni.

Környezeti elemek és rendszerek állapotának védelme

- Környezetvédelmi Program Felülvizsgálata: jelenlegi 2016. december 31-ig érvényes, a 2016-2022 időszakra érvényes Program elkészítésének határideje 2016. december 31. (Progressio Kft. készíti).
- Helyi hulladékgazdálkodás jogi szabályozása: a hulladékgazdálkodási rendszer változása miatt a helyi rendelet (és az érvényes hulladékgazdálkodási szerződések) módosítása a jogszabályban előírt határidőig megtörtént.
- Környezetvédelmi kommunikációs terv kidolgozása: pénzügyi forrás függvényébe valósulhat meg.
- Környezetvédelmi oldal létrehozása a városi honlapon és a helyi újságokban, illetve nyilvánosság a város környezeti ügyeivel kapcsolatosan: 2016-ban megtörtént a zalaegerszeg.hu oldalra az alapvető környezetvédelemhez köthető dokumentumok feltöltése. Lakosság médián keresztül (web oldal, újság, televízió, rádió) történő tájékoztatása egész évben folyamatos.

Települési és érintett környezet védelme

- Zöldfelületek fenntartása: ZMJV Zöldfelületi Stratégiája (2016-2020) alapján, megvalósítás folyamatos.
- Egyedi fák, fasorok védelme: ZMJV Zöldfelületi Stratégiája (2016-2020) alapján, megvalósítás folyamatos.
- Természetközeli élőhelyek védelme: természeti értékek kezelési terve alapján.
- Tájsebek feltérképezése és helyreállítása: intézkedés nem történt.
- Országos Ökológiai Hálózatba tartozó területek használatának korlátozása: megvalósítás folyamatos.
- Műemléki épületek, helyi jelentőségű épített értékek, régészeti lelőhelyek védelme, a város építészeti emlékeinek felújítása: megvalósítás folyamatos.
- Tájvédelmi tevékenység: megvalósítás folyamatos.

Lakókörnyezet védelme a káros hatásoktól

- Környezetminőség javítása, elérhető, egészséges városi környezet kialakítása: egészségtervben megfogalmazottak szerinti megvalósítása folyamatos.
- Allergén növényekkel kapcsolatos intézkedések: önkormányzati területeken az irtás, illetve a magánterületek esetében a hatósági eljárások lefolytatása folyamatos.
- Utak pormentesítése: ZALA-DEPO Kft. végzi a velük kötött szerződés alapján. 2017-ben tervezzük a locsolóvíz ipari vízből történő megvalósítását.

- Levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv készítése: 2013-ban elkészített dokumentum felülvizsgálata és új programok (célok) megfogalmazása (környezetvédelmi hatósággal egyeztetve) 2016-ban megtörtént.
- A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbekötések feltárása és visszaszorítása: folyamatos.
- A felszíni és felszín alatti vizeket szennyező illegális hulladéklerakó helyének felszámolása: folyamatos.
- Záporthározók, vízgyűjtő medencék kialakítása: 2015-ben létrejött egy szerződés az Észak- Zalai Víz- és Csatornamű Zrt. valamint az AQUA- DUO- SOL Kft. között, *Zalaegerszeg Megyei Jogú Város közigazgatási területére egy árvízvédelmi rendszerrel összehangolt dinamikus hidraulikus modell készítésére*. A projekt fő célkitűzése a vízvisszatartás fokozása, a csapadékvíz összegyűjtése és hasznosítása, valamint annak energetikai hasznosítása. Az elkészült tanulmányban feltárásra került a teljes elvezető rendszer, illetve műszaki alternatívákat határoztak meg a probléma megoldására. A beruházások megvalósulása a rendelkezésre álló anyagi lehetőségek és pályázati források függvénye.
- Zajterhelés megelőzése: zajterheléssel járó tevékenységek jogszabályok általi betartatása, korlátozása folyamatos. A 2015-ben átadott terhermentesítő út burkolata gumikeveréket tartalmaz, mely csökkenti a forgalom zaj- és rezgésterhelését.

Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése

- Belterületi csapadékvíz elvezetés és gyűjtés: megvalósítás folyamatos.
- Önkormányzati tulajdonú kül- és belterületi meglévő közutak fejlesztése, földburkolatú utcákban aszfalt utak kiépítése: megvalósítás folyamatos.
- Lakossági járdaépítési program: megvalósítás folyamatos.
- A városközpont járdáinak egységesítése: megvalósítás folyamatos.
- A kerékpárút bel- és külterületi szakaszának bővítése: megvalósítás folyamatos.

Megújuló energiaforrások használata

- Napenergia hasznosítási és alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata: Zalaegerszeg Smart City 2050 (100 % megújuló energetikai tanulmány és cselekvési terv) dokumentumban foglaltak szerint.
- „Megújuló energia megújuló közösség” előadások: Zalaegerszeg Smart City 2050 (100 % megújuló energetikai tanulmány és cselekvési terv) dokumentumban foglaltak szerint.
- Geotermikus energia, szélenergia alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata: Zalaegerszeg Smart City 2050 (100 % megújuló energetikai tanulmány és cselekvési terv) dokumentumban foglaltak szerint.
- Támogatások, segélyezések energiahatékonysághoz kötötten: pénzügyi forrás jelenleg nem áll rendelkezésre.
- Biomassza hasznosítás fejlesztése: Zalaegerszeg Smart City 2050 (100 % megújuló energetikai tanulmány és cselekvési terv) dokumentumban foglaltak szerint.

Zöldterületek védelme, fenntartása

- Belterületi fasorok fokozatos megújítása és lecserélése: ZMJV Zöldfelületi Stratégiája (2016-2020) alapján, megvalósítás folyamatos.
- Meglévő közparkok megújítása, új közösségi terek kialakítása zöldterületeken: ZMJV Zöldfelületi Stratégiája (2016-2020) alapján, megvalósítás folyamatos.
- Szabvány játszótér kialakítása: megvalósítás folyamatos.

Hulladékgazdálkodás

- Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása: megvalósítás folyamatos.
- Házi komposztálás ösztönzése, tájékoztató kampányok: megvalósítás folyamatos.
- Házi szennyvíztisztítás fejlesztése a közműves szennyvízcsatornával gazdaságosan el nem látható területeken: helyi rendeletük alapján a házi szennyvíztisztító kialakítása jelenleg nem megengedett.
- Építési és bontás hulladék hasznosítása: megvalósítás folyamatos (ZALA-DEPO Kft. végzi).
- Veszélyes hulladékok begyűjtési és hasznosítási rendszerének kiépítése: hulladékudvarokon keresztül történik, megvalósítás folyamatos.
- Oktatás szemléletformálás: megvalósítás folyamatos.

A **Szociális, Lakás és Egészségügyi Bizottság** a 234/2016. sz. határozatával – *11 igen, egyhangú szavazattal* – az előterjesztést közgyűlési tárgyalásra alkalmasnak tartja.

A **Gazdasági Bizottság** a 191/2016. számú határozat az előterjesztést 10 igen, egyhangú szavazattal közgyűlési tárgyalásra alkalmasnak tartja.

A **Műszaki Bizottság** 181/2016. sz. határozatával a Zalaegerszeg város környezetvédelmi programjának végrehajtásáról, valamint a 2017. évi Cselekvési terv meghatározásáról szóló tájékoztatót egyhangúlag-10 igen szavazattal- elfogadásra javasolta a közgyűlésnek.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy Zalaegerszeg város Környezetvédelmi Programjának 2016 évi beszámolóját, valamint a 2017 év Cselekvési tervét elfogadni szíveskedjen.

Zalaegerszeg, 2016. december 8.

Balaicz Zoltán
polgármester

